

Seria Raftul II
este îngrijită de Ioana Vighi

Prefață: Ioana Vighi

Design Copertă: Ioana Vighi
Corectură: Ioana Vighi, Laurențiu Șandru
Tehnoredactor: Laurențiu Șandru

Notă asupra ediției:
Ediția a 2-a. Grafica și punctuația actualizate.

© Editura Ariergarda

Editura Ariergarda
Timișoara, Str. Cozia 35, 30580
www.ariergarda.ro
editura.ariergarda@gmail.com
Phone: 0721353177

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BANEA, G.
Zile de lazaret: jurnal de captivitate și spital / G. Banea. - Ed. a 2-a.
- Timișoara: Ariergarda, 2018
ISBN 978-606-94703-2-9

821.135.1

Gheorghe Banea

Zile de lazaret

Jurnal de captivitate și spital

Ariergarda
Timișoara

Am o găurică în țeastă în stânga, în creștet — pe unde a intrat glonte — și alta aproape în tâmpla dreaptă, pe unde a ieșit. Amândouă sunt astupate cu un țesut fibros, care nu este chiar os. Se cunoaște la pipăit scufundătura și în creștet și aproape de tâmplă. Țesutul ăsta fibros ar fi un fel de încercare a organismului ca să închidă cele două intrări. Nu știu cum le-o fi închizând, căci din când în când, ba de la o vreme chiar cam des, mă apucă dureri de cap, dar groaznice. Când din creștet, pe unde a intrat glonte, când din dreapta pe unde a ieșit. Durerile astea m-au năucit de tot. Lupt și eu contra lor cu tot felul de doctorii care mi-au făcut capul ca o moară. Din pricina asta, de multe ori, amețit, pește noapte am căzut din pat și m-am lovit iar la cap, de am rămas lat pe podele. Și de atunci am dat mereu înapoi cu sănătatea. În spital, pe vremea războiului, când am început să mă vindec, îmi urmăream cu bucurie nerăbdătoare progresele însănătoșirii, iar acuma îmi urmăresc cu spaimă drumul înapoi.

Și cu toate astea, tot ca atunci, în zilele grele de la Alfatar, parcă în străfundurile sufletului meu am aceeași siguranță că voi izbuti în cele din urmă să arunc de pe mine greutatea nesuferită și penibilă a infirmității și că iar voi fi sănătos.

Anularea aceasta a actului de deces nu-mi pare adevăratul epilog al zilelor de lazar. Epilogul îl aștept încă... parcă tot o să vină ziua când o să mi se pară că totul n-a fost decât un vis rău, când o să-mi pun iar întrebarea ce mi-o puneam la începutul războiului: oare am luat și eu parte la război?.

Cuvânt înainte	5
Partea I	9
Partea a II-a	79
Partea a III-a	143
Epilog	179

„Un nido di memorie
In fondo all' anima.”

Prologul din *Pagliari*

Partea I

„Un nido di memorie
In fondo all' anima.”

Prologul din *Pagliari*

Partea I

- Do-mnu Mămă-ligă-res-cu!
- Bulgar, cap de măgar.
- Do-mnu Mămă-ligă-res-cu!.
- Bulgar, cap de măgar.

Eram numai doi. Doi răniți. Dar greu de tot răniți. De altfel, de când fusese cules de pe câmp și dus mai întâi în școala din Parachioi, apoi mutat la Siliștra, eram așezat — trântit mai bine zis, — totdeauna pe un braț de fân, cu capul mai jos decât picioarele, — dar în colțul cu răniți greu.

Dimineața ridicau mereu de lângă mine pe câte unul mort.

Așa murise italianul din Basarabia de Jos, Anton Bulfon, greu rănit în stomac.

Cum bulgarii, mai ales la început, înjurau și loveau pe răniții români, pe care-i prinseseră ei, convoiul de căruțe cu răniți, aduși de la Parachioi, era așteptat la Siliștra de mulți bulgari înarmați cu ciomege — și nu numai de frumusețe înarmați, — bietul Anton Bulfon protesta mereu, pe românește, că el nu e român, ci el este italian din Basarabia. Nu știu dacă era soldat român sau rus, căci, cerând apă bulgarilor, le spunea mereu ca rușii, bratușca.

Murise apoi tot de lângă mine, în noaptea următoare, un plutonier de trupă din armata noastră, Petcu. Acesta o rupea ceva pe bulgărește, căci era bulgar de origine și-mi ajutase puțin, tâlmăcind sanitarilor bulgari să nu mă mai așeze tot cu capul mai jos decât picioarele. Fusese însă împuns de prea multe baionete bulgărești și, după ce răsuflesse repede, repede, murise înspre ziuă. Această răsufletare pripită, ca semn al morții, îmi rămăsese în minte și, mai în urmă, când voiam să mor, ca să scap de atâtea chinuri, începeam și eu să răsuflet repede, repede.

Când eram copil mic, tot așa îmi închipuiam, că este de ajuns să încrucișez mâinile pe piept ca morții, spre a muri.

Și când mă culcam seara mai supărat câteodată, mai amărât, cu gânduri de sinucidere, îmi puneam sub plapumă mâinile încrucișate la piept, ca să mor. Dar nu mă răbda inima să le țin așa prea mult și le desfăceam de pe piept, renunțând la sinucidere. Acuma, ca rănit greu, aproape cu aceeași naivitate ca în copilărie, credeam că răsuflet repede ca acel ce murise, voi muri și eu.

Dar acuma nu mai renunțam la gândul morții, acuma răsuflet așa repede, repede, până amețeam. Moartea însă, veche cunoștință a mea, nu mă voia, îmi dădea numai târcoale.

Acuma zăceam în cea de-a treia clasă a școlii primare din Alfatar, în Cadrilater. Trecusem în zăcerea mea prin alte două clase ale școlii. Din cea dintâi, plină de răniți, aproape toți bulgari, fusesem scos repede cu targă cu tot și dus în curtea școlii, într-o magazie, unde se mai păstrau vreo două table, câteva bănci și ce mai rămăsese dintr-o catedră. Fusesem scos din clasa unde erau răniții, pentru că gemetele mele supărau — pasă-mi-te — pe niște ofițeri bulgari răniți și ei.

O noapte cu furtună și fulgere și tunete de la începutul lui Septembrie 1916, o petrecusem pe targă, în magazia școlii din Alfatar.

Când fulgera mai prelungit și tuna mai tare, sanitarul bulgar Bai Hrișto, ce stătea cu mine pus să mă păzească de medicul șef bulgar, care până la sfârșit mi-a arătat multă omenie, se închina repede. Din când în când — și chiar și mai des — îmi mai trântea și câțiva ghionți, mai ales în cap, cu toate că, fiind rănit la cap, acesta îmi era înfășurat în vată și legături. De atâtea lovituri, bandajul lunecase și sângele se pornise din nou...

Greu de tot și încet, tare încet, trecuse noaptea.

A doua zi, m-au dus în palatcă. Vorba mă mirase la început, căci nu-mi închipuiam la Alfatar niciun palat. Dar însemna doar cort pe bulgărește.

Răniții foarte numeroși nu mai încăpeau în clasele școlii — numai trei, căci una era sală de operații și pansat — și atunci, în curtea mare a școlii, se ridicase și un cort mare, sanitar.

Pe mine mă așezaseră într-o margine și, dacă aș fi putut să mișc cât de cât, aș fi putut sorbi apa care se prelingea pe cort, căci afară ploua mereu, ploua vartos. Setea mă chinuia veșnic și, cum nimeni nu-mi dădea să beau, reveneala ploii, așa cum răzbătea prin pânza cortului, tot parcă mă mai alina.

După o zăcere de câteva zile în palatcă, medicul șef bulgar și-a adus aminte de mine și a pus de m-a dus într-o altă clasă a școlii. În această clasă am zăcut singur, căci evacuase tot spitalul, oprind numai pe cei răniți greu, printre care mă număram și eu.

Mai apoi mă trecuse în altă clasă, unde eram tot singur.

Într-o dimineață, în celălalt colț dinspre ușă al clasei, am mai văzut un pat, în care zăcea un rănit, cu fața uscățivă și mai mult pământie, decât oacheșă, după cât puteam eu să văd pieziș, căci nu mă puteam mișca deloc, nici măcar sălta capul.

De mult eu priveam lumea numai de jos, culcat pe o mână de fân, sau pe o targă, și lumea mi se părea altfel, decât aceea pe care o cunoscusem mai înainte, privind-o din picioare.

Noul meu tovarăș de suferință avea piciorul drept tăiat din șold și înfășurat într-un morman de vată.

Vreo doi sanitari bulgari îl dădăceau și aceștia i-au spus, se vede, cine sunt.

După plecarea sanitarilor, ca răspuns la un geamăt al meu, rănitul bulgar începu să silabisească rupt, în frământări grozave, la adresa mea:

– Do-mnu Mămă-ligă-reees-cu!

După o scurtă nedumerire, la aceștia, eu îi răspunsei numaidecât și repede, căci eu nu silabiseam:

– Bulgar, cap de măgar.

Ba, l-am și amenințat că-l azvârl pe fereastră, deși nu puteam mișca nici măcar un deget.

Cum nu-mi pierdusem și simțul umorului, m-apuca și pe mine râsul de mine însumi și jalea de noi amândoi, inamicii, că așa, prăpădiți cum eram, și eu și bulgarul, continuam lupta, cel puțin cu ocări homerice, dacă altfel nu ne mai puteam război. Dar ofensiva nu eu o luam.

Mai pe urmă a venit și Petre Kreonof, sanitarul bulgar, care știa franțuzește, căci era student în Elveția. Acest Kreonof era grec de prin Burgas, unde avea și o moară cu aburi.

La numele lui grecesc de Kreon, bulgarii îi adăugiseră un of, în coadă, bulgărindu-l. Era un tânăr năltuț, blond, cu o față deschisă și cu niște ochi în care-i citeai bunătatea. El îmi spuse, venind la mine, că noul tovarăș de spital este un ofițer bulgar rănit greu pe frontul dobrogean, de artileria românească. Având un picior rău sfărâmat, i-l tăiaseră de sus, dar obuzul îi dăduse din pământul ce răscolise și tetanos.

Trupul i se îndoia neconținut ca un arc și ciontul înfășurat în vată se plimba odată cu arcul trupului, fără odihnă, ca o pendulă răsturnată cu limba în sus.

Când îl întrebau, cum îl cheamă, el răspundea:

– Si-me-on Radu-off!

Cu cea din urmă silabă scotea și un oftat prelungit și țipat, de parcă vorbele l-ar fi făcut și ele să sufere. Mi se părea și mie ciudat numele, așa cum i-l deslușeam eu, căci oful din coadă părea mai degrabă un oftat adăugat la un nume românesc.

În cele din urmă, îi puseseră între dinți coada unei linguri de lemn, ca să nu-și muște limba. Așa, gătit cu lingura în gură, — îi stătea ca o cârmă —, te-ar fi făcut să râzi, dacă nu te-ai fi cutremurat văzându-i zvârcolirile neîncetate. Bulgarii tot veneau și-i făceau — acum — cu o seringă mare, ca pentru cai, injecții cu ser antitetanic. Dar bietul Simeon Raduof nu era mai ușurat cu asta. Kreonof îmi tot spunea:

– Tu vois, Georges, notre blessé est bien mal; il va mourir, tandis que toi, tu vas guérir peut-être.

Și într-adevăr, Simeon Raduof tot mai stins gema și se zvârcolea, dar tot mereu îmi arunca, printre dinți acuma și de neînțeles aproape pentru alții, dar eu știam bine ce vrea să spună, aceeași ocară, foarte obișnuită din partea bulgarilor la adresa românilor:

– Do-mnu Mămă-ligă-reees-cu!

Replica i-o dădeam și eu numaidecât, căci așa le spuneam celor câțiva bulgari de la noi, încă din copilărie:

– Bulgar, cap de măgar.

Așa au trecut vreo două zile și în fiecare dimineață, ba și peste zi, tovarășul meu bolborosea rupt, dar cu aceeași înverșunare:

– Do-mnu Măă-găă-reees-cu!

La care replica mea suna totdeauna limpede:

– Bulgar, cap de măgar.

Într-o seară, Bai Hrișto, lăsase ca să mă păzească pe un alt soldat. Pe când însă Bai Hrișto era un bulgar ciolănos, cu un cap fâlcos și mustăcios ca al lui Bimbașa Sava, din tabloul prinderii lui Tudor Vladimirescu, cel care îi ținea locul era tare pîrpiriu.

Cu Simeon Raduof eram într-un armistițiu cam de multe ore, așa că noul sanitar a putut să mă întrebe în nemțește, după ce-mi citi pe foaia de rănit, că sunt student, dacă vorbesc nemțește.

– Hm, așa și așa.

– Dar Socialist ești?

– Socialist? Nu, nu sunt.

– Așaa? Apoi stai.

Urmă o ploaie de ocări, din care n-am înțeles mare lucru (mă învinuia, că n-am oprit eu pe soldații mei să tragă în bulgari, care sunt și ei toți socialiști). Eu zâbeam mai mult de naivitatea socialistului bulgar, care-și închipuia că un biet elev teterist, cum eram eu, ar fi putut opri pe soldații români să tragă. Dar el înțelesese altfel zâmbetul meu și după câteva minute apără cu o vărguță în mână, cu care începu să mă croiască peste față. Nu puteam să mă apăr în niciun chip, nici măcar să-mi feresc capul, dându-l într-o parte, căci de mult nu mai puteam face nicio mișcare, puteam doar să închid ochii, dar țipam.

Atunci și Simeon Raduof se mai trezi puțin și mormăi, horcăi mai degrabă, ca o subliniere la loviturile socialistului bătăuș:

– Do-mnu Măă-reees-cu!

Acuma nu mai primi nicio replică.

Dar de strigătele mele se treziră și bulgarii din celelalte încăperi și apără pe ușă și prietenul meu Kreonof. El întrebă:

– Dar ce a fost? Ce e gălăgia asta?

– Sanitarul m-a lovit, am răspuns eu.

– Ei, ai avut iar un vis rău.

– Ia întreabă-l, dacă nu m-a lovit?

Cum dialogul între mine și Kreonof era în franțuzește, sanitarul socialist nu-l pricepea și, când fu întrebat, dacă adevărat mă lovise, răspunse cu mândrie:

– Păi sigur!, se înțelege (răzbirăse).

Kreonof rămase consternat, căci el, judecând lumea după inima lui bună, nu mă crezuse niciodată, când mă plânsesem de loviturile bulgarilor.

Dar și buzele îmi plesniseră de loviturile nuielei și mă umplusem iar de sânge pe față, mai ales pe gură.

Ce vis rău m-ar fi putut mânji așa?

Din răspunsul lui Kreonof, adresat bulgarului, am înțeles că sanitarul bătăuș, care se mândrea cu isprava lui, făcuse o mare greșală, lovindu-mă, deoarece medicul șef dăduse poruncă să aibă goleamă grijă (mare grijă) de mine. Pe urmă, mi-a făgăduit și mie, că-l pune la închisoare...

Asta a fost cea din urmă noapte în Alfatar.

A doua zi, iar un lung șir de căruțe ne-a încărcat de dimineață pe toți răniții.

Până atunci, răniții tot fuseseră evacuați, dar spitalul rămânea pe loc. Acuma și spitalul se muta mai aproape de front, în Dobrogea noastră, și nu mă putea lua cu el. Kreonof a însoțit tot convoiul de răniți, stând în căruța mea, ca să nu mă gătuie bulgarii pe drum.

Scos cu targa din spital, cât am putut și eu vedea de jos, satul Alfatar mi-a părut mare, așezat într-un fel de vale, ca o copaie împădurită, sau poate așa era numai partea în care era spitalul.

Niște sătence mi-au pus pe targă colăcei de grâu unși cu miere, iar una mai bătrână mă căina și mă bocea parc-aș fi fost mort.

Peste noapte, parcă și Simeon Raduof se cam foise ciudat, bolborosise, horcăise, dar nu-mi puteam da seama, ce are. De aceea, m-așteptam ca la plecare, în loc de orice salutare, căci pe el nu-l ridicase încă, să-mi spună mie, celui care plecam spre alte pășanii, aceleași vorbe:

– Do-mnu Mămă-ligă-reees-cu!

Dar bietul Simeon Raduof înțepenise într-o ultimă zvârcolire, grotesc, cu lingura între dinți, ca o cârmă. Așa l-am văzut, când m-au ridicat cu targa din clasă și m-au trecut pe lângă el, scoțându-mă pe ușă afară.

I-am spus dar, împăcat și eu acuma Dumnezeu să te ierte!

Respect pentru autor și pentru cărți

...Era o zi caldă de toamnă.

Căruțele înaintau greu și încet. Nu că drumul ar fi fost rău. Dimpotrivă, cei numai trei ani de stăpânire românească dăruiseră ținutul cu drumuri bune. Așa că șoseaua pe care se scurgea convoiul de căruțe cu răniți era bună, cum observa, cu vădită mulțumire, prietenul meu Petre Kreonof.

Dar el, șeful convoiului, cu grijă pentru starea răniților — toți greu răniți — încetinea pe cât putea mersul, ca să nu ne zdruncine. Ba mai oprea din când în când și la câte o boștană mai puțin stricăță și ne ospătam toți cu lubenițe, adică pepeni. Apoi ne înșiram iar la drum. Șeful care stătea în căruța mea, prindea să îngâne câte un cântecel, ba chiar și din câte o operă. Mi-aduc aminte că nu mormăia chiar rău aria Ridi Pagliaccio, dar... pe bulgărește, așa că am început să râd, cât eram de prăpădit. Văzându-mă că râd, s-a bucurat de prima mea înveselire și, aflându-i pricina, mi-a spus că în limba bulgărească multe vorbe sună caraghios pentru niște urechi deprinse cu limbile europene. Așa bunăoară, denumirea de grec, în bulgărește sună gârc.

Mi-a povestit apoi de o dragoste cam nefericită a lui, de logodnică medicinistă, cu numele de Mara și care făcea serviciul la un spital din Sofia. M-a pus să-i făgăduiesc că, văzând-o, am să-i amintesc de logodnicul ei Petre, care o dorește atât. A adăugat, dar numai pentru mine, că de multe ori îi vine să-și facă seamă.

Ascultându-l, în minte plănuiam să scriu romanul suferințelor prietenului meu Kreonof, din pricina Marei și mă bucuram chiar că mi-a căzut, așa pe neașteptate, un subiect. Acesta a fost primul subiect, urmat mai târziu de altele; dar pe niciunul nu l-am scris. Literatura mea a rămas doar proiecte.

Krenof nici nu se îndoia că voi ajunge la Sofia, căci hârtia bunului medic șef al spitalului bulgar din Alfatar, scria stăruitor spitalelor următoare, pe unde aveam să mai trec, să fiu trimis la Sofia, neapărat, fiind un caz foarte interesant, scăpat cu greu din ghiarele morții.

— Tu sais, Georges, on craignait pour ta vie!

Dar la Sofia am trecut tocmai peste jumătate de an... prin areștul comendurii pieții, unde eram găzduiți toți prizonierii de război la un loc cu dezertorii bulgarilor și cu comitagii culeși de prin Macedonia. Așa că de Mara, logodnica lui Kreonof, fată frumușică — după cum mă încredința el — și mai ales sprințară, schimbăcioasă (volage) nu am mai dat...

Pe urmă, am început a-i mai povești — a câta oară? — șirul de pățanii de la începutul războiului meu, până când glasul mi se stinsese de tot, de drum, de osteneală, ajungând în cele din urmă numai o șoaptă.

Vezi că veneam de departe, tare de departe...

Când la miezul nopții la Sfântă Mărie, au început a bate clopotele la toate bisericile și a vui sirenele la toate vapoarele din portul de pe malul Dunării, unde-mi încheiam stagiul militar, m-am trezit deodată și am sărit în sus. Sub fereastra odăii mele, la stradă, plângea o femeie, căci băiatul îi pleca la război. Cu intuiția mamelor, pricepea ea sărmana, că cele ce vor urma nu vor fi jucărie.

N-am mai putut dormi și cum s-a făcut ziuă, am ieșit de dimineață.

La regiment nu era serviciu — era sărbătoare —, m-am dus dar pe malul Dunării, să privesc cum trec în sus trupe rusești încărcate în șlepuri. Ne bucuram ca niște copii în vacanță.

Dar au urmat zile încordate de așteptare, de consemnare a trupei în cazarmă și, pe la 21 August, se hotărâse ca brigada noastră să plece și ea în sus pe Dunăre, înspre Cadrilater, unde se părea că lucrurile merg prost. Și am plecat la 22 August pe niște șlepuri trase de niște remorchere.

Rânduiala îmbarcării în șlepuri însă nu fusese bine făcută, căci soldații erau într-un șlep și bucătăriile în altul, fără să poată fi ajunse. Am încercat noi să le aducem pe un odgon întins între noi și șlepul cu bucătăriile, dar greutatea bucătăriilor le-ar fi dat până în apa Dunării și ne-am lăsat păgubași.

— Bine ne merge de la început!

Două zile dar, cât a ținut drumul până la Siliștra, — mai sus pe Dunăre n-am mers, — toți am cam răbdat de foame, dormind cum puteam. La compania mea, ofițerii au mâncat niște provizii aduse de acasă de un ofițer Lăzărică, prieten al meu din liceu, iar soldații au făcut și ei, cum au putut, mâncând, mai din ce-și luaseră de acasă, mai din hrana de rezervă, de la sac. Ba pe urmă le rămăsese obiceiul de tot rodeau pesmeciorii de rezervă, — turturelele —, cum le spuneau ei. Căpitanul nostru, om de ispravă, se așezase cu noi în cabina cu geamuri a căpitanului de șlep. Pe urmă veniseră la noi și ofițeri de la alte companii din șlep.

— Ce mai faci tu, mă Stane, unde soilești? întrebă căpitanul Țăranu, pe rezervistul R. Stănică.

— Soileala ca soileala, dar cu haleala, e cam prost, răspunse și Stănică tot pe țigănește, cum fusese și întrebarea.

— A la guerre, comme à la guerre, adăugă adjutantul batalionului.

Și nici nu începusem încă.

La debarcare mâncarea gătită de 3 zile se stricase și fusese aruncată. Altă belea însă. Serviciul de aprovizionare n-avea sare. S-a gătit deci mai întâi fără sare. Rele bucate!

Păcat de carnea de porc și de pasăre, căpătată fără parale. Mâncarea nu făcea nici doi bani. Toți ne aminteam acuma de sare, cât e de trebuincioasă în bucate, ba Lăzărică chiar de o anume experiență a lui Haeckel cu un câine, căruia i s-a tot dat să mănânce fără sare și după 8 zile a murit. Rezervistul Stănică, de felul lui arendaș prin Olt și om gospodar, înțelegea mai bine decât noi prăpădul ce ne înconjură și spunea mereu, cu un glas scăzut și amărît.

– Eu, băiete, cum dau de o prăvălie, cumpăr un drob de sare și-l dau soldatului să mi-l ducă oriunde cu mine, să-mi pun eu sare în bucate, cât îmi trebuie, ca să nu pățesc ce a pățit cățelul lui Meckel.

– Haeckel, nea Stănică.

– Ei, fie cum o fi, Haeckel, Meckel; tot un neamț, tot un drac.

La Siliștra am ajuns în dimineața de 24 August. Pește Dunăre era întins un pod de vase, iar pe capul podului mai marii orașului și județului. În ceața aceea sclipitoare, m-a izbit o uniformă nouă de colonel, uniformă de paradă. Era prefectul județului. Cum acesta fusese mai înainte ceva coleg de școală cu căpitanul meu, l-a chemat pe pod, l-a îmbrățișat și l-a luat apoi de o parte, spunându-i repede ceva și străngându-l mereu de mână.

Întorcându-se la noi, căpitanul ne-a spus, că avem o misiune mare, delicată... ș. a., dar părea mereu dus pe gânduri.

În ziua aceea cădea Turtucaia.

Am trecut — fără să ne oprim — în grabă prin oraș, pândiți de ochi dușmănoși de bulgari. Afară din Siliștra, spre satul mare Kalipetrova, sat evacuat în întregime, câmpul era plin de vite și păsări, toate fără stăpân și toate țipând mai ales de sete.

Când să intre regimentul pe un tăpșan, să ne vorbească maiorul batalionului meu, căci tot el era și la discursuri cel mai bun, un iepure sare și ne taie drumul, în goană.

– Hait zise nea Stănică iar. Ce-ar fi zis el însă, dacă i-ar fi cântat și lui toată noaptea la cap o cucuvea, cum mi-a cântat mie, apoi, păzind tranșeele Siliștrei? Numai semne de îmbărbătare!

Bietul maior ne spuse că să ne ținem sărita, să ne păstrăm sângele rece, să nu dăm o palmă înapoi, nici să nu ne audă măcar vorbind de retragere.

... Și noi tot într-o retragere am dus-o pe urmă!

Păcat de retorica maiorului!

Pe șosea a trebuit să facem loc unui șirag lung de căruțe care duceau în goană două batalioane — faimoasele batalioane 4, de scutiți și reformați, — ajutor Turtucaiei. Se înțelege că n-au mers prea departe și, răsturnându-se câteva căruțe, s-a oprit convoiul și s-a semănat panica în trupă și căruțași, mai toți

bulgari. Se strigase, nu se știe de cine și de unde anume: *Vin bulgarii!* De abia după o săptămână s-a mai putut aduna ceva din cele două batalioane. După ce am păzit o noapte tranșeele Siliștrei, — tranșeele fuseseră ocupate până atunci de cele două batalioane, care-și lăsaseră acolo bagajul, — a doua zi am fost schimbați. Cât stătusem în tranșee însă, nu ne-a venit nimănui să ne întrebăm, ce caută oare un cioban tânăr cu oile printre noi? Tocmai la câteva zile, în urmă, ne-a dat mie și prietenului meu Lăzărică în minte, că ciobanul putea foarte bine să nu fie un cioban. Când ne-am arătat însă bănuiala noastră celor mai mari, tot noi vinovați, că de ce nu l-am arestat! Parcă ei nu-l văzuseră... Am fost schimbați de la tranșee și noaptea următoare ne-am odihnit lângă șosea, eu mai mult tremurând, căci plutonierul companiei îmi pierduse mantaua. Și până am căzut, eu am tot tremurat noaptea într-o manta de ploaie a căpitanului. De unde ne odihneam, de lângă șosea, pe la miezul nopții, batalionul meu, batalion mereu în buza tunului, căci avea un maior mai deștinionic, a fost sculat și trimis departe de Siliștra, înspre Turtucaia, să asigure tuturor trupelor noastre de pe acolo retragerea. Am stat dar ziua toată în ceea ce se cheamă la carte flanc gardă fixă. Ne așezasem pe o coastă cu tufe și zărilor ni se deschideau până departe, căci era acolo un cot cu bălți, pește care se vedea tocmai la vreo 10 km cum se închidea cotul. Am păzit noi, s-au scurs toate trupele și noi am rămas uitați acolo, căci din Siliștra se retrăseseră toți de la ceasul 3. În sfârșit am plecat și noi. Într-un sat lipovenesc de pe malul Dunării — Tătărița, mi se pare — un lipovean bărbos m-a plesnit din ușa casei lui, parcă în obraz, cu întrebarea:

– De ce fugiți voi, mă Românilor?. Și, nu știu cum, dar multă vreme în urmă, tot eu a trebuit să port ponosul, să fiu tras la răspundere, pentru faptele adevărate, sau de cele mai multe ori nu, imputate românilor. Siliștra, pe care o lăsasem fremătând cu două zile mai înainte, acum era cu adevărat siniștră. Pe străzi întuneric, case și prăvălii ferecate, cu obloanele trase și pește tot mirosind a rachiu de te tráznea. Trecuseră rușii. În marginea orașului o știvă cât un munte de saci cu făină, lângă care era o patrulă de cazaci. Aceștia spuneau că vor da foc și acestui depozit, cum dădeau tot mereu și satelor. Dar nu știu cum au ars acestea, căci atunci când am mai trecut iar p-aici înapoi ca rănit, nu le-am găsit prea prăpădite.

*

Ne-am înșiruit acuma la drum greu, nemâncați, spre Ostrov, unde nu ne-am oprit. Calea era anevoioasă, plină de căruțe fărâmate, căruțe, unele cu provizii, altele cu proiectile de artilerie.